

DRUŠTVENE VESTI

Mesec katoliškega tiska

Zagrebski nadškof-koadjutor dr. A. Stepinac je o božičnih praznikih izjavil napram uredniku »Hrvatske Straže«, ki izhaja kot dnevnik in za ljudstvo tudi kot tednik, o pomembnosti katoliškega tiska in o naših dolžnostih do njega naslednje: »Sovražniki katolicizma hočejo iztrgati iz duše našega naroda vero. Ker so po besedah Zveličarjevih »sinovi tega sveta modrejši ko sinovi luči«, se poslužujejo v dosego svojih ciljev najmodernejših sredstev, med katerimi zavzema prvo mesto tisk. Ali bomo katoličani to gledali križem-rok? Mislim, da je dolžnost vsakega katoličana, da podpre z vsemi močmi katoliški tisk, ki je eno najuspešnejših sredstev, da se našemu narodu ohrani katoliška vera. Dolžnost podpirati katoliški tisk danes ni manjša ko graditi cerkve. Ko se nahajamo na začetku novega leta, želim vsem katoličanom, da s starim letom odvržejo od sebe staro brezbriznost in maromarnost napram katoliškemu tisku ter da z novim letom obudijo v sebi novo vnemo za katoliške liste. Ako se nam posreči v novem letu okrepiti in razširiti ter kratko rečeno ustvariti mogočen katoliški tisk, bo to najsrečnejše leto.«

Te besede naj bodo predmet resnega prevdanka tudi našemu katoliškemu narodu. Nevarnosti, ki pretijo veri in morali med našim ljudstvom, so velike. Zapirati pred temi nevarnostmi oči ali pa križem-rok gledati, kako se ne vera ali brezboštvo ali pa verska mlačnost in brezbriznost naseljuje in širi med raznimi sloji in osobito med mladino: to bi bilo najslabše, kar bi mogli storiti. Premagati moremo sovražnika le takrat, če ga napademo z istim oro-

žjem. Proti nekrščanskim, protikrščanskim ali versko-brezbriznim časnikom odločno katoliški list! To je edino pametno geslo. Izvajajmo ga zlasti ob začetku novega leta! Januar je mesec katoliškega tiska. Storimo v tem mesecu napram katoliškemu tisku svojo dolžnost, in sicer vsak: od inteligenta do delavca. Širimo katoliške liste, pridobivajmo jim novih naročnikov! To je velevažna delovna naloga v tem mesecu zlasti za mladino. Te svoje bistvene naloge se hrvatska katoliška mladina zaveda v polni meri. Tako je, da navedem samo en primer, križarsko bratstvo v Varaždinu, ki je še prav mlada organizacija, prodalo v 3 mesecih 3500 iztisov katoliškega tednika »Hrvatska Straža« in 500 krščanskih knjižic. Tako moramo tudi mi posvečati posebno skrb razširjanju tedenskega glasila slovenskega ljudstva »Slovenskega gospodarja«.

*

Raznim društvom sporočamo, da je Katoliško tiskovno društvo v Mariboru imelo pretekli mesec redni občni zbor in je sedaj sestavljen odbor, ki bo mogel rešiti zadeve razpuščenih društev. Ako je treba kje v tem oziru dokazov, da Katoliško tiskovno društvo res obstoja in da lahko sprejme premoženje razpuščenih društev, bomo to potrdilo sedaj lahko poslali. — Na vprašanja, kako se naj nova društva ustanovijo, sporočamo, da je Narodna knjiga poslala in še lahko pošlje, če kdo želi, vzorna pravila, na podlagi katerih vložite svoja pravila. Smatramo, da je čas, da začnemo s podvojenim delom na osnovanju društev. Tudi centralna organizacija bo kmalu predložila svoja pravila.

Slov. Bistrica. Po svojih nadenoletnih počitnicah je začelo delovati tudi Katoliško prosvetno društvo. Kot začetek dela naj bi veljala vprizoritev »Immermannsove božične igre« »Trije kralji« v dvorani hotela »Beograda« na Stefanovo. Ta božična religiozna igra, ki naj pomeni notranje prerodenje in spreobrnjenje človekovo na sveto noč, je našla velik odziv, da so odhajali navzoči iz dvorane v

zimski mrak tih domov, kot da se je nekaj silnega zgodilo v njihovih dušah, kakor da božje Dete tudi nje išče in da iz njih naredi božje in dobre ljudi. Na soglasno željo občinstva se je igra ponovila v nedeljo pred novim letom.

Slov. Bistrica. Fantje so se dobro odrezali, tako gre glas po bistriški fari od božičnih praznikov sem, ko je prvič nastopil na koru ob polnočnici novi moški zbor »Zvonček« ter prepeval tako lepo božične pesmi, da se kar moliti ni dalo, ampak da bi človek samo poslušal. Gotovo gre v tem oziru veliko priznanje g. Rajku Gröglu, tamkajšnjemu organizatorju, ki je mlado četo fantov-pevcev organiziral iz rokodelskih, delavskih in kmečkih vrst, in da hodi ložniške fante učiti celo v oddaljeno Ložnico. Dal Bog, da bi mladi zbor s svojim pevovodjem kar najbolj napredoval ter tudi v svojem smotru in delu ostal staven in vztrajen!

Poljčane. Prosvetno društvo ponovi v nedeljo dne 13. januarja, ob 15. uri, zadnjič dobro uspelo igro »Vrnitevs«. Vahimo!

Vsi naročniki, prečitajte!

Da ne bo pozneje izgovorov, češ, »nisem prejel priloge in nisem vedel, kedar moram plačati«, objavljamo danes ponovno pravilnik za zavarovanje.

Pravilnik.

§ 1. »Slovenski gospodar« prostovoljno zagotavlja, da po svojem zavarovalnem odseku celoletnemu naročniku, ki je vplačal Din 32.—, zavaruje v l. 1935 njegovo stanovanjsko hišo, kamor »Slovenski gospodar« prihaja, za Din 1000. Gospodarska poslopja niso s tem zavarovana.

§ 2. Podpora se izplača, če pogori hiša tako, da ni mogoče v njej stanovati.

§ 3. Pravico do te podpore imajo oni celoletni naročniki, ki bodo v decembru 1934 ali v januarju 1935 vplačali celoletno naročnino v znesku Din 32.—. Oni, ki imajo naročnino vplačano za več mesecev prihodnjega leta, morajo

Nenadna dedščina.

V vatikanski knjižnici v Rimu si je izposodil dijak knjigo povsem neznanega pisatelja, ki je že bil davno umrl. V knjigo je bil prilepljen listič s besedami: »Kdor zadene na ta listič, naj se poda k advokatu g. Gaspariju, ki mu bo pročil akt RST 8229—1708, Rim, dne 4. feb. 1784.« Študent se je podal z najdnino k advokatu in je prejel od tega nakaznico na 800 tisoč lir. Omenjeni neznan list je bil en del testamenta bogatega pisatelja, katerega zadnja knjiga ni nikdo kupil in je tudi ni čital. Za dediča je določil onega, ki bo pokazal toliko zanimanja za njegovo zad-

Januš Golec:

Propast in dvig.

Ljudska povest.

Nikakor si ne smemo domisljati, da je pogнал iz lahkomišelnega rakarja kak boljši posestnik ali celo bogataš. Kaj še! Lahko zaslužen, še lažje zapravljeno, je veljalo tudi za rakarje.

Rakarski poklic je bil pri resnih posestnikih osovražen in so odvrčali od njega svoje sinove z vso strogošljostjo.

Rakarji so bili v časteh pri krčmarjih, katerim so polnili žepe in delali pri njih v jesenskem in zimskem času dolgove na bodočo lovsko srečo in izkupiček.

Kako je bilo z rakarji v verskem ter v moralnem ali нравstvenem oziru, ni treba razlagati natančneje, saj je lenoba vseh grdob grdoba!

Velikokrat opazujemo, da postane kedo voditelj kake organizacije, dasi se niti gnal ni za to mesto. Tako je bilo z Lapuhovim Vinkom iz Sromelj.

1

Naenkrat so govorili ljudje: »Veliki in čedni Vinko je vodja vseh rakarjev po spodnjih krajih.«

Resnica je bila ta govorica. Najbrž Vinko sam ni znal, kaj je storil posebnega, da mu je zaupal rakarski svet vse zadeve glede sporov lovišč ter prodaje rakov na debelo po cenah, katerim se je židovski kupec tolikokrat skraja protivil in prisegel pri vseh prerokih, da bo blago rajši prepustil poginu, nego bi ga preplačal v svojo zgubo.

Lapuhov Vinko je bil že po prikupljivi zunanjosti fant od fare. Krepke ter velike postave, fantovsko vedrega obraza in kakor pri jagnjiču »kravžasti« lasje so mu liki vzmeti silili klobuk postrani. Po tedanjem običaju je nosil v levem ušesu okrogel uhan, na katerem se je potresaval nemirno pri najmanjši kretnji preluknjani trikot. Učati je znal, da se je drobil oči v njegovega prijetnega glasu. vinorodnih hribočkov rojstne župnije po dolinicah ter grabah.

Oče mu je bil pod palcem opitan gruntar — in prvi rakar — kako nasprotje med malo prej beleženo trditvijo, da so bili rakarji potomci kočarjev ter raznih drugih nemaničev!

v teh dveh mesecih doplačati toliko, da bodo imeli vplačano do konca leta 1935. Vsak naročnik naj torej pazi, da bo v decembru 1934 ali vsaj v januarju 1935 imel vplačano naročnino do konca leta 1935, ker bodo v prihodnjem letu samo tisti zavarovani.

§ 4. Podpora dobi izplačano oni, ki ima hišo v najemu. Prevžitkar, član družine ali uslužbenec, ki je bil celoten naročnik, ni deležen zavarovanja. Enako niso zavarovane viničarske, gozdne in lovske kočje, ker v njih stanujejo lastnikovi nastavljenici.

§ 5. Podpora se ne izplača: ako je naročnik sam zažgal, ali po kaznjivi zanikarnosti povzročil požar; — ako zavarovalni odsek ugotovi, da je bila hiša do svoje polne vrednosti zavarovana in se je ta zavarovalnina tudi izplačala; — ako je povzročitelj požara (recimo železnica) škodo v celoti povrnil; — ako je požar nastal vsled vojne, upora, eksplozije javnih zaloz smodnika. — Vsak spor rešuje samo zavarovalni odsek in je vsako sodno postopanje izključeno.

§ 6. Vlogo za izplačilo zavarovalnine je napraviti takoj po požaru. Kdor se tekom enega meseca ni prijavil, ne more zavarovalnine več zahtevati. Vlogi je priložiti potrdilo občinskega urada, ki je koleka prosto, kjer mora biti potrjeno: kdaj je nastal požar, vzrok, številka hiše, ki je pogorela, kje in za kako vsoto je bila hiša zavarovana.

§ 7. Podpora se izplača v celoti brez odbitkov samo po poštni nakaznici takoj, ko dospe obveznica zavarovanja, da bo do ostal tudi v bodoče naročnik »Slovenskega gospodarja« ter da bo pridobil v svoji okolici dva nova celoletna naročnika.

§ 8. Oni, ki je podporo prejel, je dolžen dati pri cerkvi skupno z občinskimi oznanili to objaviti, da je prejel zavarovalnino »Slovenskega gospodarja« izplačano.

Zavarovalni odesk.

★

Vinka ni natiralo med obsojlske klateže pomanjkanje dela in jela doma, ampak očetova upravnost sebičnost in trdosrčnost.

Stari Lapuh je imel le sina edinca Vinka. Kot vdovec se je ženil drugič, a je ostal brez nadaljnjega potomstva. Oklepal se je z vso že bolj priletno trmo v tolikih slučajih pogubonosne rečenice: Ti meni luč, jaz tebi ključ!

Na Lapuhovini je bil vse v eni osebi stari Franc. Kar je bilo ostalih razumnih in nemih živih bitij na domu, so ječala v suženjski pokorščini pod gospodarjevo grčavostjo.

Stari stiskač je bil v srcu ponosen na postavnega ter sicer pametnega sina; ni pa imel zanj niti v odrasli mladeniški dobi drugega nego garanje od zore do mraka, trde besede in niti v nedeljo in na praznik bi ne bil smel med sovrstnike. Da ni ločil Vinko dolgo časa krajcarja od groša in cvančgarce, je bila očetova krivda, ki je trdo zavezoval cvenk ter papir v svoj mehur, za kojega skrivališče je znal le on sam.

Prenapete vzgojne vajeti se rade potrgajo osobito pri odrasčajočih kmečkih fantih.

Kako napreduje „Slov. gospodar“?

Dosedaj so nekateri kraji res razveseljivo napredovali. Omeniti moramo predvsem Prekmurje in Posavje, dočim Savinjska dolina še ni dovolj razgibana, vendar upamo, da ne bode za-

ostala. Ostali kraji se držijo dobro. — Agitatorji pridno delajo ponekod, drugod zopet nimamo še dobrih stikov. — Reklamno število smo zopet poslali v Savinjsko dolino, Posavje in Prekmurje.

Prijatelji, delajmo, delajmo z veseljem za dober tisk!

Sv. Anton na Pohorju. Še nismo v snegu, če tudi se nam obeta in kakor nam privoščijo tisti tam doli v dolinah. Lepo je tu gori. Briti se nam ni treba, ker nas obrije burja vsaki teden po dvakrat, kakor se to spodobi. Krizo bi radi prežagali na drobne kose, pa se ne da prijeti, dasiravno jo čutimo vsi. Les ne gre v promet, živina tudi ne, le poštnih položnic za plačevanje davkov nam ne manjka. Kriza je vzrok, da si tuptam kdo hoče pomagati z izdelovanjem denarja. Pa ne pri nas, Bog varuj! Smo prepošteni Pohorci. — V cerkvi bo treba nekaj popravil, pa tudi nabaviti si bo treba to in ono, ker v novem letu nas čakajo važni dogodki. »Slovenskega gospodarja« bi še mnogi radi brali, pa ni pare za naročnino.

St. Peter pri Mariboru. Na starega leta dan je umrla najstarejša šentpeterska župljanka Liponik Alojzija iz Metave, stara 91 let. Pokojna je bila globokoverna ženica, potrpežljiva kot svetopisemski Job in vdana v voljo božjo. Zato pa je tudi tek svojega življenja srečno dokončala in, upamo, tudi zaslužila krono večnega življenja. — V sredo po novem letu se je vršila pri nas zopet zlata poroka. Zlatoporočenca sta bila Oman Jurij in Marija, viničarja iz Dragučove, ki sta bila meseca novembra 1884 v naši župni cerkvi poročena. Dal Bog, da bi dneva, ki so jima še določeni, preživela v miru, zdravju, miru in zadovoljnosti! — V pretečenem letu je bilo v naši župniji rojenih 40, umrlih 26, poročenih pa je bilo 10 parov. Torej smo od prejšnjega leta nazadovali v vsem. — Fantovski odsek je imel na novega leta dan svojo skupno fan-

tovsko pobožnost. Pri rani službi božji so z malimi izjemami pristopili skoraj vsi fantje župnije k mizi Gospodovi, popoldne pa so imeli svoj poučni sestanek. — Novo leto je novo upanje! Upamo, da se v svojem upanju ne bomo varali, kakor se nismo dosedaj, in to tembolj, ker se že tisti pridružujejo našemu upanju, ki so mislili, da bo večno trajalo njihovo zmagošlavje. Število naročnikov »Slovenskega gospodarja« narašča. Skoraj ne bo hiše, ki bi ne bila naročena nanj. Naj le naši vrli fantje od KA svojo apostolsko delo za naš tisk nadaljujejo. Šentpeterski dopisnik pa se bo že pobrigal, da novic šentpeterskih ne bo zmanjkalo.

Dogoše pri Mariboru. († Bivši župan Silvester Cebe.) V Dogošah je umrl kovaški mojster, posestnik, cerkveni ključar in dolgoletni vzorni župan občine Dogoše g. Silvester Cebe, star nad 60 let. Z rajnim Cebejem lega v grob ugleden mož iz kmetijskih vodilnih vrst. Cebe je bil inteligenten, značajan mož, kakor jih malo najdemo. Ponosen je bil na svoj kovaški poklic in na kmetijski stan. Kot župan je vodil domačo občino tako vzorno, da je bila vas Dogoše več let brez občinskih doklad. G. Cebe je sodeloval tudi pri zgradbi znanega dupleškega mostu in se je sploh zelo zanimal za napredek gospodarstva v mariborski okolici. V domači vasi je veljal kot dober svetovalec vsem, ki so potrebovali dobrega nasveta in ga bodo občani gotovo zelo pogrešali. Cebe je bil eden tistih mož, ki je skupno z rajnim poslancem Pišekom pomagal organizirati slovenskega kmeta v Kmetijski zvezi. Bil je zaveden narodnjak in odločen katoličan. Pokopali so ga na pokopališču hoke podružnice v Devici Mariji v Brezju pri Mariboru. Naj sveti blagemu slovenskemu možu nebeška luč!

Posestnikov sin — slabši od berača! Tej istini se je uprla celotna Vinkova notranjost. Mirna namigavanja ter prošnje, naj mu prepusti vsaj kako tele v odrejo in last, so se vse odbila ob očetovi sebičnosti. Fant je segel po samopomoči, začel je uhati v nočeh na vas, kjer je zvedel, da so rakarji gospoda.

Po domačih potokih je pričel z lovom na rake. Zaslužil je par krajcarjev in ti so začeli iz njegovega žepa upiti po razmnožitvi in osamosvojitvi, predno bo očka toliko oslabil, da bo zahteval luč in ponujal sinu ključ!

Stari tñali se niti sanjalo ni, v kako družbo je zašel sin, ko se je slednji že prepričal, da obsega božji svet nekaj več nego so hribčkaste ter grabaste Sromlje.

Lapuhovemu gospodarju se je godilo neko nedeljo na fari kakor v hčer zaverovani materi, kateri zaupa škodoželjna soseda, da bo postala v kratkem — stara majka!

Vinko — rakar! Ta vest je bila Lapuhu ogenj v strehi. Prirohnal je od nedeljske službe božje nad sina, zahteval potrdilo, da gre za obrekovanje; a se

nje delo, da ga bo vsaj prelistal.

Potomstvo

enega para poljske miši se razmnoži v 1 letu na 360 komadov. Žito, katerega uniči na leto 360 miši, tehta 18 stotov.

Samo ena žuželka

živi na površju morja in gre za takozvano morsko stenico. Prvič so opazili to žuželko pri raziskovalnem jadranju okoli sveta leta 1861. Tudi danes je znano le malo o življenjskih pogojih te živalice, ki se upa 600 km daleč na morje, po kojega gladini se poganja z bliskavico s pomočjo zadnjih nog. Steniče noge izpušča jo mastno tekočino in radi tega se obdrži živalica na površini.